

वराहादि zu P. 4, 2, 80.

2. जन् (von रुम् mit Redupl.) *lachen* Dhātup. 24, 63. त्वमेतान्नुदतो जन्-
तश्चाप्योपयः RV. 4, 33, 7. उतेव स्त्रीभिः सह मोदमानो जन्नुत वापि भयानि
पश्यन् Çat. Br. 14, 7, 1, 14. KĀND. Up. 8, 12, 3 (lies: जन्तु).

जन् m. Prākṛit-Form von पत्न. Lois. zu AK. 1, 1, 1, 6.

जन्तु (von 1. जन्) n. das Verzehren, Essen H. 423.

जन्म m. = जन्मन् Sch. zu AK. ÇKDr. जन्मन् m. Prākṛit-Form von
पद्मन् Bhaṛ. zu AK. 2, 6, 2, 2. CKDr.

जगच्चतुस् (जगत् + चतुस्) m. das Auge der Welt, die Sonne H. 98.
Verz. d. Oxf. H. 9, a, ult. 70, b, 4. — Vgl. जनचतुस्.

जगच्छन्दस् (जगत् = जगती + छन्दस्) adj. derjenige, welchem das Me-
trum Ġagati zugehört, der sich darauf bezieht u. s. w. VS. 4, 87. AV.
6, 48, 2. ÇĀND. Çr. 14, 33, 17, 19.

जगज्जीव (जगत् + जीव) m. ein lebendes Wesen auf dieser Welt RĪĠA-
Tār. 2, 25.

जगत् (von गम्) Up. 2, 81. P. 3, 2, 178. VĀrt. 2. Vop. 26, 71, 1) adj.
beweglich (Nir. 5, 3, 9, 13. AK. 3, 4, 14, 82. H. 1454. MED. t. 108); n. SIDDH.
K. 251, a, 7. das Bewegliche, Lebendige: Menschen (NaiGH. 2, 3) und
Thiere; oft von den Thieren allein im Unterschied vom Menschen; spä-
ter für Welt (AK. 2, 1, 6. 3, 4, 14, 74. TāIK. 3, 3, 157. H. 1365. MED.) überh.
gebraucht. (सिन्धो) यदेषामग्रं जगतामिरुज्यसि von den Flüssen und Bä-
chen RV. 10, 75, 2. देहस्तु सर्वसंघतो जगत्स्थुरिति द्विधा Būg. P. 7, 7,
23. प्रासीवीदेवः संविता जगत्पृथक् RV. 1, 137, 1. यत्किंच जगत्यां जगत्
Ġcop. 1. दण्डस्य हि भयात्सर्वं जगद्गोपाय कल्पते M. 7, 22, 103. जगतीं ज-
गतो गतिम् RV. 3, 4, 12. पत्नीवरं स्या जगत् RV. 10, 88, 4. 2, 27, 4. 6, 50,
7. विष्टितं जगत् 47, 29. 10, 25, 6. 4, 13, 3. 6, 22, 9. इदं विश्वं जगत्सर्वमज-
गच्चापि यद्वेत् MBh. 12, 12465. जगत्स्तस्थुषाम् 2, 124. जगतामय तस्थु-
षाम् Būg. P. 4, 22, 37. जगत्स्तस्थुषश्चापि 23, 2. 7, 3, 29. राज्ञोभ्यो जगत्-
श्चर्षणीनाम् RV. 6, 30, 5. 7, 101, 2. 8, 40, 4. स्वस्ति गोभ्यो जगति पुरुषेभ्यः
AV. 1, 31, 4. VS. 16, 3. उत्तमो ऋस्योषधीनामनुङ्गो जगतामिव AV. 8, 5, 11.
जगत्स्पतिः 7, 17, 1. — अस्य हौदे सर्वं जगत् Çat. Br. 6, 2, 1, 29. 1, 8, 2, 11.
VS. 16, 4. यदा स देवो जगति तदेदं चेष्टते जगत् M. 1, 52, 111. देवेभ्यस्तु
जगत्सर्वं चरं स्थाणु 3, 201. इदं जगत् 8, 418. ईशः सर्वस्य जगतो ब्राह्मणो
वेदपारगः 9, 245. वर्षस्य सक्तो देवो जगत्प्रह्लादयस्तदा R. 1, 9, 56. जगतः
त्पे Hip. 4, 48. जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ Ragh. 1, 1. जगत्त्रय
Vid. 17. Sāh. D. 38, 10. त्रिजगत्प्रलय Vet. 5, 1. जगत्त्रितयमोहन् DhōRTAS.
91, 16. जगति मदयन् (कामः) PrAB. 6, 4. जगती du. Himmel und Unter-
welt Kir. 5, 20. सर्वाम् जगत्पति von Indra R. 6, 105, 4. — 2) adj. (= ज-
गतः) यद् RV. 1, 164, 23. Shapv. Br. 1, 4. — 3) n. = जगती f. RV. 1, 164, 25.
जगन्मुख TS. 7, 2, 9, 1. — 4) m. Wind TāIK. 3, 3, 157. MED. Diese Bed. beruht
auf der fehlerhaften Zerlegung von जगत्प्राण AK. 1, 1, 1, 58 in zwei Syn-
onyme. — 5) f. जगती a) ein weibliches Thier: पुवं कृ गर्भं जगतीषु ध-
त्यः RV. 1, 137, 5. जगन्मथुरनपिनद्धमासु रुषश्चित्रासु जगतीधत्तः 6, 72, 4;
daher NaiGH. 2, 11 unter den Namen für Kuh. In der Stelle से रेवतीर्ज-
गतीभिः पृथक्ताम् VS. 1, 21 sollen nach Çat. Br. 1, 2, 2 und MāhDh.
die Pflanzen (d. h. Mehl) verstanden sein, während das Wort eher tro-
pisch für Milch oder Wasser stehen könnte. — b) die Erde AK. 3, 4,
14, 74. H. 937. an. 3, 262. MED. t. 109. Ġcop. 1. PRAÇNOP. 5, 3. MBh. 7,

1285. 8160. प्रभावात्पद्मनाभस्य शाश्वती जगती कृता HARIV. 2940. R. 3,
4, 12. 6, 20, 20. 99, 5. Būg. P. 3, 13, 31. 5, 1, 29. सर्वं स्वं ब्राह्मणास्पदे य-
त्किंचिज्जगतीगतम् M. 1, 100. जगतीस्यानिवाद्रिस्थः (अभिवीक्षते) MBh. 3,
14789. 12, 5623. ० चर Erdbewohner, Mensch 6970. — c) der Platz auf
dem ein Haus steht (वास्तु) VāIG. beim Schol. zu Kir. 1, 7. — d) die
Menschen H. an. MED. — e) Welt, Weltall AK. 2, 1, 6. 3, 4, 14, 74. H.
1365. H. an. MED. उपरुद्धा च जगती तमसेव समावृताम् R. 2, 69, 11. —
f) das bekannte Metrum von 4 X 12 Silben AK. 3, 4, 14, 74. H. an. MED.
पञ्चाशजगती द्यूना चवरो द्वादशान्तराः RV. Prār. 16, 49. Nir. 7, 13. RV.
10, 130, 5. AV. 8, 9, 14. 20. 19, 21, 1. Çat. Br. 1, 7, 2, 25. 6, 2, 1, 29. 13, 1,
2, 8. Ait. Br. 1, 5. 3, 25. 4, 3. KĀND. Up. 3, 16, 5. MBh. 3, 10669. VP. 42.
Būg. P. 3, 12, 45. Allgem. Bez. für jedes aus 4 X 12 Silben bestehende
Metrum COLEBR. Misc. Ess. II, 160. Bez. der Zahl 48 LĀTJ. 9, 4, 22. KĀTJ.
Çr. 22, 11, 22. — g) eine nach dem Metrum benannte इष्टका Çat. Br.
8, 6, 2, 3. 8. 9. KĀTJ. Çr. 17, 2, 8. — h) ein mit Ġambū beständenes Feld
H. an.

जगतीधर (ज० + धर) m. 1) Berg (Träger der Erde) R. 3, 68, 45. — 2)
N. pr. eines Bodhisattva VJUTP. 23.

जगतीपति (ज० + पति) m. Herr der Erde, König MBh. 1, 1786. 3,
12922. R. 1, 12, 36. Būg. P. 5, 1, 29.

जगतीपाल (ज० + पाल) m. Schützer der Erde, König MBh. 8, 530.
Hir. II, 123.

जगतीर्भर (ज० + भर) m. Erhalter der Erde, König R. 2, 103, 17.

जगतीभुज (ज० + भुज) m. Geniesser der Erde, König RĪĠA-Tār. 2, 44.
4, 282.

जगतीरूक्ष (ज० + रूक्ष) m. Baum (aus der Erde wachsend) MBh. 3,
16411. 7, 8098. 8, 4486.

जगतीवराह (ज० + व०) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 216.

जगत्कर्तृ (ज० + कर्तृ) m. der Schöpfer der Welt, Brahman H. 212.

जगत्पति (ज० + पति) m. der Herr der Welt PrAB. 13, 6. Bein. Çi-
va's MBh. 13, 588. KUMĀRAS. 5, 59. Viṣṇu's oder Kṛṣṇa's Būg. 10,
15. R. 1, 14, 24. Verz. d. Oxf. H. 61, b. König Wils.

जगत्प्रभु (ज० + प्रभु) m. der Herr der Welt PrAB. 14, 5. Bein. Brah-
man's MBh. 3, 15908. Çiva's Çiv. Viṣṇu's Verz. d. Oxf. H. 61, b. ein
Arhant (bei den Ġaina) H. 24.

जगत्प्राण (ज० + प्राण) m. der Hauch der Welt, Wind AK. 1, 1, 1, 58.
H. 1107.

जगत्प० von जगती (प्रशस्ये) P. 4, 4, 122. यद्वा जगती जगत्प० Sch.

जगत्साक्षिन् (ज० + सा०) m. der Augenzeuge der Welt, die Sonne
H. 98.

जगत्स्रष्टृ (ज० + स्र०) m. der Schöpfer der Welt, Bein. Çiva's H.
Ç. 47. Brahman's Wils.

जगत्स्वामिन् (ज० + स्वा०) m. der Herr der Welt, die höchste Gott-
heit PrAB. 99, 8. N. eines Bildes des Sonnengottes in Dvādaçādītjā-
çrama SKANDA-P. in Verz. d. Oxf. H. 77, a.

जगद् m. Begleiter, Wächter (nach dem Sch.): आ ता कुमारस्तरूपा आ
वत्तो जगदैः सह वसूश्च रुद्रानादित्यान् — जगदैः सह Pār. GṛhJ. 3, 4; vgl.
aber die vv. II. in AV. 3, 12, 7. ĀÇv. GṛhJ. 2, 8.